

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Η ΘΕΙΑ ΟΥΣΙΑ

Μάτην προσπαθεῖ τις ἐνίοτε νὰ φαντασθῆ παν-
τελῆ ἀνυπαρξίαν κόσμου. Εὐκόλως φανταζόμεθα
μεταμορφώσεις, εὐκόλως φανταζόμεθα ἀόρατον
οὐσίαν ἐν ἣ λανθάνει τὸ σπέρμα τοῦ σύμπαντος
ἀλλὰ τὸ μηδὲν οὐδέποτε ἢ διάνοια πράγματι θὰ
κατορθώσῃ νὰ συλλάβῃ. Τὴν σημασίαν τοῦ γεγο-
νότος τούτου θὰ κατανοήσῃ τις ὅταν σκεφθῆ ὅτι
οὕτω καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ἀδυνατεῖ ν' ἀρνηθῆ τὴν
ὑπαρξιν ἀντικειμένου ὅπερ βλέπει ἐνώπιόν του
ὑπάρχον. Τὸ ἀντικείμενον εἶνε φωτογραφημένον
ἐντὸς τοῦ ὀπτικοῦ ὀργάνου του καὶ οὐδεμία δύ-
ναμις ἐξαιρέσει παραφροσύνης θὰ δυνηθῆ νὰ μα-
ταιώσῃ τὴν πληροφορίαν ἣν τὸ ὄργανον τοῦτο
τηλεγραφίζει εἰς τὸν ἐγκέφαλον. Ἐπίσης ὅσαν
ἀφορᾷ τὴν οὐσίαν τοῦ κόσμου. Οὐδεμία δύναμις

ἐξαιρέσει καταστροφῆς τῆς ψυχικῆς ἰσορροπίας, δύναται νὰ ματαιώσῃ τὴν ταυτότητα τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς πρὸς τὴν οὐσίαν τοῦ κόσμου. Ἡ οὐσία ἐξ ἧς ὁ κόσμος ἐξεπορεύθη καὶ ἡ οὐσία ἐξ ἧς ὁ ἀνθρώπινος ἐγκέφαλος προέκυψεν εἶνε μία καὶ ἡ αὐτή. Ἡ ἀδυναμία δὲ ἡμῶν ὅπως φαντασθῶμεν παντελῆ ἀνυπαρξίαν δηλοῖ ὅχι μόνον ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ εἶνε μόνιον τῆς παγκοσμίου οὐσίας ἀλλ' ὅτι ἡ οὐσία αὕτη δὲν ἔσχε ποτὲ ἀρχήν, καὶ προσέτι, κατὰ συνέπειαν, ὅτι θὰ ὑπάρχῃ αἰωνίως· ὅτι ὁ ὑλικὸς κόσμος ἔσχεν ἀρχήν, δὲν ἀρνεῖται ἡ διαίσθησις, τοῦτέστιν ὁμολογεῖ ὅτι ἡ οὐσία τοῦ κόσμου ὑπῆρξε ποτε ἀνεκδήλωτος· ὑπῆρξε δηλαδὴ ἐποχὴ καθ' ἣν ὁ κόσμος δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐκκολαφθῆ ἐκ τῆς οὐσίας· περιείχετο ἐν αὐτῇ, ἐν σπερματικῇ καταστάσει ἀκριβῶς ὅπως τὸ ὄν περιέχει ὁλόκληρον τὸ μέλλον νὰ ἐκκολαφθῆ ὄν. Ἐν παρόδῳ εἰπεῖν, ἡ λέξις **ΩΝ** εἶνε μία ἐκ τῶν περιεργοτάτων συμπτώσεων λεξιγονίας καὶ διαισθήσεως. Ἡ ἀμοιβαία μετὰθεσις τοῦ **Ω** καὶ τοῦ **Ο** παράγει τὰς λέ-

ξεις **Ο ΩΝ**. Τὸ ἄρθρον εἶναι οἶονεὶ ἀπαραίτητον ὑποδεικνὺν τὴν ἐνότητα τῆς οὐσίας καὶ ἡ μετοχὴ ἐν τῷ ἐνεστῶτι χρόνῳ αὐτῆς ὑπενθυμίζει τὸ αἰώνιον **ΝΥΝ**. Εἶδος τι ἀμοιβαίας μεταθέσεως τῶν στοιχείων ἐξ ὧν ἡ οὐσία συνίσταται βεβαίως συνετέλεσεν εἰς τὴν γένεσιν τοῦ κόσμου, καθ' ὃν τρόπον ὁ ἠλεκτρισμὸς παράγεται ἐξ εἶδους ἀμοιβαίας μεταθέσεως τῶν μορίων τῆς ἠλεκτριζομένης ὕλης. Ἡ γένεσις τοῦ κόσμου εἶνε ἡ τρίτη πράξις τοῦ δράματος. Πρώτη εἶνε ἡ οὐσία αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, δευτέρα ἡ δράσις δι' ἧς τὰ μόρια αὐτῆς κινητοποιοῦνται. Πρῶτον δυάς ἐν ἐνότητι, εἶτα τριάς ἐν ἐνότητι. Ὁ νόμος οὗτος ἰσχύει ὄχι μόνον ὡς πρὸς τὸ ὅλον τῆς οὐσίας ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς ἕκαστον μόριον αὐτῆς. Πᾶν μόριον τῆς οὐσίας ἐπομένως ἐκάστη ψυχὴ εἶνε πρῶτον δυάς ἐν ἐνότητι εἶτα τριάς ἐν ἐνότητι. Ὅπως τὸ σύμπαν εἶνε ἐκδήλωσις τῆς παγκοσμίου οὐσίας οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἐκδήλωσις τῆς ψυχῆς. Τὸ σύμπαν νοεῖ καὶ αἰσθάνεται κατὰ λόγον τῆς καταπληκτικῆς ἀπειρίας του. Ἐπίσης ὁ ἄνθρωπος νοεῖ

καὶ αἰσθάνεται ἐν σμικρῷ. Ἔχει συναίσθησιν ἰδίου Ἐγὼ ὅπερ εἶνε ἀντανάκλασις τοῦ μεγάλου καὶ ἀκεραίου Ἐγὼ οὐ συναίσθησιν ἔχει τὸ σύμπαν. Ἡ ψυχὴ σύγκειται ἐκ δύο στοιχείων, ἄρρενος καὶ θήλεος, ὅπως τὸ ὕδωρ σύγκειται ἐξ ὀξυγόνου καὶ ὑδρογόνου. Ἄρσεν καὶ θῆλυ εἰσὶν ἐπίσης τὰ δύο συστατικὰ τῆς ψυχῆς τοῦ Σύμπαντος ἥτοι τῆς Οὐσίας. Τὸ ἄρσεν καὶ τὸ θῆλυ συλλειτουργοῦσιν ἐν τῇ Οὐσίᾳ καὶ δρῶσιν ἐκ τῶν ἔνδον εἰς τὰ ἔξω. Ἡ οὐσία πάντοτε εἶνε ἔνδον ἀλλὰ τὸ προϊὸν αὐτῆς, ὁ Κόσμος, εἶνε ἐξωτερίκευσις τῶν ιδιοτήτων αὐτῆς. Ὁ ὁρατὸς κόσμος εἶνε χημικὴ ἀλλοίωσις τῆς θείας οὐσίας. Διὰ τοῦτο ἡ ἔρευνα τῶν νόμων τῆς ὕλης ἄγει εἰς τὴν γνῶσιν τῶν ιδιοτήτων τῆς οὐσίας—ιδιοτήτων συγκεφαλαιουμένων εἰς δύο κυριώδεις—πλήρη θέλησιν καὶ πλήρη ἀγάπην, ἢ ἄλλως, πλήρη Νοῦν καὶ πλήρη Καρδίαν, ἢ ἄλλως, τέλειον ἄρρεν καὶ τέλειον θῆλυ. Εἰς τὸ τέλειον τοῦτο θῆλυ προσήκει ν' ἀφιερῶσω ὧδε ὀλίγας γραμμάς. Τὸ ἄρρεν εἶνε τόσον ἀνεγνωρισμένον ὥστε ἥκιστα χρήζει ὑπομνήσεως.

Ὁ Νοῦς ἀπολαύει πάσης εὐλαβείας καὶ τιμῆς. Ἄλλ' ἢ Καρδία; Ὁ Ἄνθρωπος κυριαρχεῖ ἄλλ' ἢ Γυνή; Τί θὰ ἦτο ἡ ἀνθρωπότης εἰάν ἡ Γυνή ἀνεβιβάζετο εἰς τὸν προσήκοντα αὐτῆς θρόνον; Θὰ ἦτο ἀληθῆς ἀνθρωπότης καὶ ἡ ἔκφρασις αὕτη ἀρκεῖ ὅπως δηλώσῃ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὸ κάλλος τῆς. Ἡ Καρδία δὲν τιμᾶται, ἐντεῦθεν ἡ ἀνθρωπότης δὲν εἶνε ἀληθῆς ἀνθρωπότης. Ὁ Νοῦς καὶ ἡ Καρδία δὲν ἀποτελοῦσι ἁρμονικὸν ζεῦγος, ἐντεῦθεν αἱ ἐπικρατοῦσαι ιδέαι εἶνε νοσηραὶ καὶ παράφρονες. Ὁ Νοῦς διεζευγμένος ὢν ἀπὸ τῆς Καρδίας παραπαίει, ἐπιδιώκει τὰ ἀνάξια ἐπιδιώξεως καὶ παραγνωρίζει τὰ πολύτιμα. Μὴ φωτιζόμενος ὑπὸ αἰσθήματος ἐκλαμβάνει ἄμοιρα σημασίας τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων. Δεσπότης κωφεύων εἰς τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἄλλου, ἀποκρούων τὰς ἀξιώσεις τῆς Εἰρήνης, σκληρός, ἄδικος καὶ ἐπιθετικός, ἀλαζών καὶ περιορισμένος. Λέγουσιν οἱ φιλόσοφοι ὅτι ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ὅρια πέραν τῶν ὁποίων ἀδυνατεῖ νὰ χωρήσῃ. Ἀληθέστατον, καὶ ὁ λόγος τοῦ περιορισμοῦ τούτου εἶνε ἡ διά-

ζευξίς τοῦ Νοῦ ἀπὸ τῆς Καρδίας. Δὲν θὰ ὑπῆρχεν ὀρίζων εἰς ὃν τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα θὰ ἠδυνάτει νὰ εἰσδύσῃ, εἰάν ἐτηρεῖτο ἡ ἰσορροπία μεταξὺ τῆς ἄρρενος καὶ τῆς θηλείας φύσεως αὐτοῦ. Δὲν θὰ ὑπῆρχε βαθμὸς ἐντελείας εἰς ὃν θὰ ἠδυνάτει νὰ φθάσῃ. Δὲν θὰ ὑπῆρχε δόξα μείζων τῶν δυνάμεών του. Ὡ τῶν γλυκυτάτων μεταφορῶν, δι' ὧν τῆδε κακεῖσε ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος ἐξεφράσθη ἡ μεγαλειότης τῆς Καρδίας. Πόσω ματαίως ἀτενίζουν οἱ πολλοὶ εἰς τὴν εἰκόνα τὴν παριστῶσαν τὴν Παρθένον Μαρίαν φέρουσαν εἰς τὰς ἀγκάλας τὸ θαυμάσιον τέκνον της. Δὲν ἐννοοῦσιν τὴν παράστασιν. Δὲν ἐννοοῦσιν ὅτι ἡ Μαρία εἶνε ἡ Καρδία καὶ τὸ κυανοῦν χρῶμα τῆς περιβολῆς της σημαίνει τὴν οὐρανίαν καταγωγὴν της. Δὲν ἐννοοῦσιν ὅτι τὸ νήπιον τέκνον της εἰκονίζει τὴν ἀναγέννησιν τῆς ἀνθρωπότητος ἐκ τῆς ἀδιαφθόρου οὐσίας τῆς μητρὸς της. Ἡ ἀναδυομένη Ἀφροδίτη, ἡ Παλλάς Ἀθηνᾶ, ἡ Ἴσις, ἡ Ἄρτεμις εἰσὶ τόσαι ὀνομασίαι τοῦ πανάγνου τούτου στοιχείου τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ἐξάρωμεν τὸ θῆλυ μέρος

τῆς ἡμετέρας ἀτομικῆς τε καὶ κοινωνικῆς συστάσεως, καὶ ὑψώσωμεν αὐτὸ εἰς τὴν φυσικὴν του περιωπὴν ἐὰν μέλη ἡμῖν ὅλως περὶ ἀρμονίας καὶ προόδου. Ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐν συλλειτουργίᾳ καὶ ἰσοτιμίᾳ εἶνε καθολικὸς νόμος ἐν τῇ φύσει. Ὅρος παραγωγῆς εἶνε τὸ ζεῦγος ἀπανταχοῦ. Ἡ θεότης αὐτῆ εἶνε γενέτειρα τῶν πάντων καθόσον συνίσταται εἰς ζεῦγος μία οὔσα ἐν δυάδι—ἐν τριάδι μετὰ τοῦ προϊόντος. Ὅπου δὴποτε στρέψωμεν τὰς ἐρεῦνας μας, εὐρίσκομεν τὴν τριάδα ταύτην, ἄρσεν θῆλυ καὶ προϊόν, ὑπὸ ποικίλλας μορφὰς καὶ ιδιότητας. Ἡ φυσικὴ, ἡ βοτανικὴ, ἡ φυσιολογία πᾶσαι αἱ ἐπιστῆμαι παρέχουσιν ὕλην πρὸς πλήρωσιν σελίδων περὶ τῶν ἀρμονιῶν ἃς ἐξασφαλίζει ἡ συλλειτουργία τῶν δύο φύλων, εἴτε ταῦτα παρίστανται ἡμῖν ὡς ὄντα εἴτε ὡς δυνάμεις εἴτε ὡς φάσεις ὅλου τινος. Κεντρόφυξ καὶ κεντρομόλος εἰσὶ δυνάμεις ἀρσενικὴ καὶ θηλεία ὅπως ἀρσενικὸν καὶ θῆλυ εἶνε τὰ δύο ἡμισφαίρια τοῦ ἐγκεφάλου. Πᾶσα ἰδέα ἀκόμη ἣτις ἐπέρχεται ἡμῖν εἶνε προϊόν τοῦ ἐν ἡμῖν ζεύγους, ἡ δὲ ποιότης τῆς ἰδέας ἐξήρ-

τηται ἐκ τῆς μεταξύ τῶν δύο φύλων τοῦ ζεύγους
 ἁρμονίας. Ἐὰν τὸ θῆλυ εἶνε δοῦλον εἰς τὸ ἄρρεν
 ἢ ἰδέα εἶνε νόθος, φρούδη, κακή. Ἐὰν τὸ θῆλυ
 τιμᾶται τὸ προῖόν ἔσται φαινόν καὶ σωτήριον.
 Ἐν τῇ ἐκδηλώσει τοῦ κόσμου, τὸ θῆλυ ἔρχεται
 μετὰ τὸ ἄρρεν χρονολογικῶς. Πρῶτον τις βού-
 λεται τι δεύτερον ἐλκύεται. Πρῶτον ποθεῖ δεύ-
 τερον κινεῖται. Πρῶτον θέλει δεύτερον ἀγαπᾶ.
 Ἄλλ' ὡς ἡ θέλησις εἶνε ἀρχαιοτέρα τῆς ἀγάπης,
 οὕτω ἡ ἀγάπη εἶνε εὐγενεστέρα τῆς θελήσεως.
 Ἡ Ἀγάπη περιβάλλει δι' αἵγλης τὸν ἀγαπῶντα
 καὶ καθ' ὅσον οὗτος γεραίνει τὴν αἵγλην ταύτην
 προσθέτει ἐαυτῷ ἰσχὺν καὶ ἀνδρικότητα. Ἡ πηγὴ
 οὕτω τῆς δόξης του εἶνε τὸ θῆλυ στοιχεῖον τῆς
 συστάσεως αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν τὸ θῆλυ τάσσεται
 πρὸ τοῦ ἄρρενος ὑπὸ ἔποψιν τιμῆς. Ὁ Νοῦς μᾶς
 εἰσάγει, ἡ Καρδιά μᾶς ἐξευγενίζει. Τὸ ἄρρεν
 ἐργάζεται τὸ θῆλυ ἐμπνέει. Τιμήσωμεν τὸ ἐμ-
 πνέον· τιμήσωμεν ἐκεῖνο δι' οὗ λυτρούμεθα καὶ
 νικῶμεν. Τιμήσωμεν αὐτὸ ἐν τῷ προσώπῳ πάσης
 γυναικός. Ἡ θεότης πρὸ πάντων «ἀγάπη ἐστίν»

πᾶσα ἐλπίς περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου μέλλοντος στη-
ρίζεται εἰς τὸ κύριον τοῦτο στοιχεῖον τῆς θεό-
τητος, τὸ θῆλυ στοιχεῖον. La Bonté infinie, ὡς
ὁ Ῥενάν προτιμᾷ, νὰ ὀνομάζη τὸν Θεὸν εἶνε ἔκ-
φρασις ἐπιφυγῶς, ἐν τῷ θηλυκῷ αὐτῆς τύπῳ,
ἐνθυμίζουσα τὴν φύσιν τοῦ θείου. Ἄλλ' εἶνε τι
ἐκτὸς ἡμῶν αὐτὴ ἡ Bonté infinie ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

ΗΜΕΡΩΣΙΣ

Ἐφ' ὅσον ἡ ἡμετέρα ψυχὴ θέλει νὰ εἶνε ἐστία τῶν ἀκτίνων αὐτῆς, δὲν δύναται ἀλλ' ἢ νὰ ἐκδηλοῦται ἐντὸς ἡμῶν ἢ ὁμογενῆς αὐτῇ οὐσία. Τὸ πᾶν εἶνε νὰ μὴ παύσῃ ἡ ἡμετέρα ψυχὴ ἀναγνωρίζουσα ὅτι πρὸ οἴουδ' ἄποτε ἄλλου πράγματος ἢ λειτουργία τῆς Καρδίας, ἥτοι τοῦ ἐν ἡμῖν θήλεος, εἶνε τὸ τιμιώτατον καὶ τὸ ἱερώτατον, ὅτι πηγὴ πασῶν τῶν εὐγενῶν συλλήψεων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ σύλληψις τῆς πατρίδος, τῆς οἰκογενείας κλπ. εἶνε ἡ ἐν ἡμῖν Ἐστία τῆς Bonté infinie. Τοῦτο ἀναγνωρίζοντες καὶ διηνεκῶς ἐνθυμούμενοι, ζωογονοῦμεν καὶ ἀναπτύσσομεν τὸ ἔνδον ἡμῶν ὑπάρχον τοῦτο πολυτιμον στοιχεῖον. Ἡ ζωογόνησις καὶ ἀνάπτυξις αὐτοῦ συνεπάγεται τὴν ἡμετέραν ἀναγέννησιν

κατὰ τὸν προσημειωθέντα νόμον τῆς τριάδος. Τότε ἡ ἐν ἡμῖν Ἑστία καθίσταται καὶ αὐτὴ Bonté infinie καὶ οὕτω ἡ θεότης οἰκεῖ ἐν ἡμῖν. Ἀληθῶς καὶ τοῦτο ὁ Ρενάν, μολονότι ἐξωτερικὸς φιλόσοφος, διησθάνθη εἰπὼν ὅτι «ὁ εὐγενὴς φέρει πάντοτε ἐν ἑαυτῷ τὴν πηγὴν τῆς εὐγενείας» Ἡ ἔννοια αὕτη εἶνε ἡ βάσις πάσης θρησκείας καὶ πάσης φιλοσοφίας. Σωτηρία τῆς ψυχῆς σημαίνει ἀκριβῶς ἐξευγενισμόν χαρακτῆρος. Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος τότε μόνον λυτροῦται καὶ σώζεται ὅταν μορφώσας χαρακτῆρα ἐξευγενίση αὐτὸν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Καρδίας. Παράγεται ἐν αὐτῷ νέος ἄνθρωπος, νικητῆς τῆς πλάνης διὰ τῆς ἀγνότητος, ἀναγεννᾶται καὶ καθίσταται σωτὴρ οὐ μόνον ἑαυτοῦ ἀλλὰ καὶ ἄλλων· λάμπει ὡς Φοῖβος Ἀπόλλων, ὡς Ἰησοῦς Χριστός, ἀληθὴς υἱὸς Θεοῦ, ὡς εὐλόγως ἐκλήθη ὁ Ναζωραῖος, ὁ Ὅσιρις, ὁ Ζορόαστρος, ὁ Χρίσνας, ὁ Μίθρας, ὁ Πυθαγόρας ὁ Βούδδας, οἵτινες ἀνέπτυξαν τὴν ἐν αὐτοῖς ζωοδόχον καὶ ζωοδότειραν Ἑστίαν, μέχρι τοῦ βαθμοῦ ὥστε νὰ καταστῶσιν Ἡλιοὶ φωτίζοντες καὶ σώ-

ζοντες ἀπὸ τοῦ σκότους ὀλόκληρον σύστημα, ὀλόκληρον Κόσμον, ἀκριβῶς ὡς ὁ Ἥλιος φωτίζει καὶ σῶζει τὸ ἡμέτερον ἡλιακὸν σύστημα. Διὰ τοῦτο τὸ ἐπὶ γῆς στάδιον ἐκάστου τῶν προσημειωθέντων χαρακτήρων ἐταυτίσθη μετὰ τὴν τροχίαν τοῦ Ἥλιου, ἣτις καὶ συμπίπτει μετὰ τὸ στάδιον καὶ τὴν ιστορίαν ἐν γένει τῆς ψυχῆς. Ἡ ιστορία τῆς ψυχῆς συνίσταται εἰς τὴν διηνεκῆ πρόθεσιν πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν ἐν ἡμῖν λανθανουσῶν φυσικῶν δυνάμεων μέχρι τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐντελείας. Ἡ πρόθεσις αὕτη ἀρχίζει παρ' οἴωδ' ἥποτε ἀφ' ἧς στιγμῆς γεννηθῆ ἐν αὐτῷ ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἡ φύσις αὐτοῦ ἐπιδέχεται καλλιέργειαν, ἀφ' ἧς στιγμῆς φιλοδοξία ἡμέρωσιν, ἀφ' ἧς στιγμῆς αἰσθανθῆ ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις εἶνε τοιοῦτον ὕφασμα ὥστε ἂν θέλη, καλλιεργῶν αὐτὴν ἐν τῷ προσώπῳ του, δύναται νὰ μεταβάλη ἑαυτὸν εἰς θησαυρὸν χάριτος καὶ δυνάμεως. Οἷα μεταμόρφωσις θὰ συνετελεῖτο ἐπὶ προσώπου τῆς Γῆς, ἐν διαστήματι μιᾶς γενεᾶς ἐὰν ἕκαστος ἀνεγνώριζε καὶ ἐπεδίωκε τοῦτο !